

DEKLARACIJA „VILNIUS – ŽMOGAUS TEISIŲ MIESTAS“

PREAMBULĖ

Vilniaus miesto savivaldybės taryba,
suprasdama, kad miestas yra daugiau nei apibrėžta teritorija – tai gyvenama, suvokiama, juntama erdvė, kurią formuoja socialiniai, kultūriniai ir pilietiniai veiksniai, lemiantys bendruomenės gerovę ir darną;

pripažindama, kad žmogaus teisės yra laisvės, teisingumo, saugumo ir taikos pasaulyje pagrindas;

pažymėdama, kad Vilniaus miesto savivaldybė, siekdama užtikrinti žmogaus teises ir laisves, lygias galimybes visiems, jų gerbimą:

- sudarė pirmąją Lietuvos savivaldoje *Vilniaus miesto savivaldybės žmogaus teisių komisiją*, kuri savo veiksmais padeda įgyvendinti savivaldybių funkcijas žmogaus teisių srityje;

- pasirašė *Miestų integracijos chartiją*, kuria įsipareigojo užtikrinti lygias galimybes visiems gyventojams, kurti palankesnes sąlygas migrantų įtraukčiai visose miesto gyvenimo srityse;

- pasirašė *Lietuvos įvairovės chartiją*, kuria įsipareigojo užtikrinti lygias galimybes darbo vietoje nepriklausomai nuo asmens amžiaus, lyties, negalios, rasės, etninės kilmės, tautybės, seksualinės orientacijos ir ~~lytinės tapatybės~~ bei religinių įsitikinimų;

- patvirtino strategijas ir veiksmų planus, kuriais siekiama spręsti gyventojų integracijai bei gerovei reikalingas priemones bei skiria finansavimą jų įgyvendinimui, ~~lygias~~ **lygių galimybių** ir pagarbos kiekvieno asmens atžvilgiu užtikrinimui visose Vilniaus miesto savivaldybės veiklos srityse;

atkreipdama dėmesį į tai, kad vis daugiau miestų visame pasaulyje įsipareigoja tapti žmogaus teisių miestais;

pripažindama, kad žmogaus teisių miesto statusas yra reikšmingas įsipareigojimas stiprinti žmogaus teisių apsaugą ir skaidrų jų įgyvendinimą, užtikrinant, kad žmogaus teisės taptų kasdienio žmonių gyvenimo dalimi;

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, Visuotine žmogaus teisių deklaracija, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais;

priima deklaraciją „Vilnius – žmogaus teisių miestas“, įsipareigodama laikytis tarptautinių žmogaus teisių standartų ir normų bei imtis priemonių šiems standartams įgyvendinti ir kurti teisėmis grindžiamą miesto politiką, taip padėdama gerbti žmogaus teises ir jas skatinti.

1 straipsnis. Žmogaus teisių požiūriu grindžiami politiniai ir administraciniai sprendimų priėmimo procesai Vilniaus miesto savivaldybėje

Vilniaus miesto savivaldybė (toliau – Savivaldybė), kaip viešųjų paslaugų teikėja ir viešojo administravimo institucija, pripažįsta savo vaidmens svarbą įgyvendinant, skatinant ir ginant žmogaus teises ir laisves.

1. Savivaldybė ir jai pavaldžios įmonės ir įstaigos, įgyvendindamos žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurios padeda užtikrinti demokratines vertybes, **pripažįsta ir gina žodžio, pažiūrų bei saviraiškos laisvę, užtikrindama, kad visi gyventojai gali laisvai reikšti savo politines, religines, filosofines pažiūras ir kitus įsitikinimus**, stiprina saugumą, demokratinę

visuomenę bei mažina atskirtį, nusikalstamumą ir diskriminaciją, priima sprendimus bei įgyvendina veiksmus remdamasi žmogaus teisėmis grįstu požiūriu.

2. Žmogaus teisėmis grįsto požiūrio pagrindiniai principai, kuriais užtikrinamas žmogaus teisių įgyvendinimas, yra:

- 1) visų žmogaus teisių taikymas visiems;
- 2) prasmingas ir įtraukus dalyvavimas sprendimų priėmimo procese;
- 3) nediskriminavimas ir **lygybė lygios galimybės**;
- 4) atskaitomybė ir teisės viršenybė;
- 5) skaidrumas bei prieiga prie duomenimis ir gerąja praktika grįstų sprendimų, jiems priimti naudojamos informacijos.

3. Savivaldybės institucijų, įstaigų ir įmonių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, priimami sprendimai ir vykdomos veiklos grindžiamos žmogaus teisių standartais ir iš jų išplaukiančiais principais visose Savivaldybės kompetencijos srityse.

4. Atsižvelgdama į tai, kad žmogaus teisės ir laisvės yra pagrindiniai principai formuojant miesto administracinius, politinius, strateginius procesus, struktūras bei puoselėjant vietos gyventojų gerovę ir darną, Savivaldybė siekia užtikrinti, kad žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo aspektai būtų integruoti į visus jos vykdomus strateginius ir operatyvinius procesus. Šiuo tikslu Savivaldybė rengia, tvirtina ir įgyvendina programas, veiksmų planus bei jų įgyvendinimo priemones, skirtas skatinti atvirumą, įvairovę, dalyvavimą, barjerų neturinčią aplinką ir lygių galimybių užtikrinimą.

2 straipsnis. Pilietinės visuomenės įsitraukimas

1. Atsižvelgdama į tai, kad žmogaus teisėmis grįstos kultūros vystymuisi mieste yra būtinas visapusiškas vietos gyventojų bei pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimas ir įsitraukimas planuojant bei įgyvendinant Savivaldybės sprendimus, Savivaldybė siekia stiprinti ir nuolat tobulinti esamus vietos gyventojų dalyvavimo bei įsitraukimo metodus.

2. Savivaldybė išipareigoja nuosekliai įvertinti vietos gyventojų ir pilietinės visuomenės organizacijų pateiktus pasiūlymus bei užtikrinti išsamų ir laiku teikiamą grįžtamąjį ryšį.

3 straipsnis. Švietimas žmogaus teisių srityje

1. Savivaldybė siekia ugdyti gebėjimus ir suteikti žinių bei įgūdžių, reikalingų žmogaus teisėms apsaugoti ir įgyvendinti:

- 1) Savivaldybės įstaigų ir įmonių valstybės tarnautojams ir darbuotojams;
- 2) pilietinės visuomenės organizacijoms;
- 3) vietos gyventojams.

2. Siekdama užtikrinti tęstinumą ir efektyvumą vykdant švietimą žmogaus teisių klausimais, Savivaldybė inicijuoja edukacines programas, mokymus, iniciatyvas ir viešinimo kampanijas visiems miesto gyventojams ar atskiroms bendruomenėms. Savivaldybė remia bendradarbiavimą su švietimo įstaigomis ir organizacijomis, kurios prisideda prie žmogaus teisių klausimų integravimo į kasdienį gyvenimą ir miesto kultūrą. Tai apima tiek veiklas bendrojo ugdymo srityje, tiek neformalias švietimo iniciatyvas skirtingais vietos gyventojų įtraukties ir nediskriminavimo aspektais.

4 straipsnis. Bendradarbiavimas ir partnerystės plėtojimas su nacionalinėmis, Europos Sąjungos ir tarptautinėmis institucijomis

1. Įgyvendindama, skatindama ir gindama žmogaus teises, Savivaldybė bendradarbiauja ir sprendžia klausimus su valstybės institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, kitais juridiniais ar fiziniiais asmenimis.

2. Savivaldybė bendradarbiauja su užsienio valstybių savivaldybėmis, kitais žmogaus teisių miestais, siekdama keistis darbo patirtimi, gerosiomis praktikomis, teikti tarpusavio paramą ar inicijuoti žmogaus teisių įgyvendinimą tobulinančius projektus ar įrankius. Taip pat Savivaldybė aktyviai dalyvauja regioniniuose, Europos Sąjungos bei globaliuose tinkluose, įgyvendindama siekį puoselėti ir ginti žmogaus teises ir laisves ne tik vietos, bet ir nacionaliniu bei tarptautiniu lygmeniu.

3. Savivaldybė, siekdama užtikrinti efektyvų žmogaus teisių įgyvendinimą vietos lygiu, prisideda prie tarptautinių žmogaus teisių stebėsenos mechanizmų ir iniciatyvų, kad būtų nuolat vertinami vietos sprendimai ir jų įgyvendinimo praktika bei siekiama jų suderinamumo su tarptautiniais žmogaus teisių standartais.

5 straipsnis. Strategija

1. Savivaldybė ne vėliau kaip per vienus metus nuo deklaracijos patvirtinimo atliks esamos žmogaus teisių ir laisvių padėties įvertinimą Vilniaus mieste, kurio pagrindu bus rengiama žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo strategija (toliau – Strategija).

2. Savivaldybė į Strategijos rengimo procesą įtrauks suinteresuotas šalis, įskaitant visų grandžių bei lygių darbuotojus, socialinių partnerių atstovus, vietos gyventojus, žmogaus teisių gynėjus, užsienio miestų atstovus, turinčius gerųjų praktikų pavyzdžių žmogaus teisių srityje, siekdama geriau suprasti, kokios praktikos pripažįstamos kaip gerosios, ir ugdyti bendros nuosavybės bei atsakomybės principus.

3. Strategija bus susieta su tarptautine, Europos Sąjungos ir nacionaline politika bei strategijomis, siekiant užtikrinti nuoseklų ir tęstinį žmogaus teisių principų įgyvendinimą.

4. **Savivaldybės taryboje** patvirtinus Strategiją, Savivaldybės programos ir veiksmų planai rengiami vadovaujantis jos tikslais, jų įgyvendinimo kryptimis bei principais, siekiant užtikrinti nuoseklią žmogaus teisių ir laisvių integraciją į visų Savivaldybės veiklų ir politikos krypčių formavimą ir vykdymą.

6 straipsnis. Stebėseną

1. Savivaldybė reguliariai vertins Strategijos tikslų įgyvendinimą, naudodama vidinius ir išorinius stebėsenos mechanizmus, siekdama užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimo, skatinimo ir apsaugos priemonių veiksmingumą.

1.1. Savivaldybės administracija kurs vidinius stebėsenos mechanizmus, pasitelkdama turimus bei sukurdama naujus duomenų rinkimo bei valdymo metodus. Tai apims žmogaus teisių rodiklių nustatymą, kurie bus integruoti į stebėsenos mechanizmus, siekiant užtikrinti nuoseklų ir išsamų žmogaus teisių apsaugos įgyvendinimą ir jo veiksmingumo vertinimą.

1.2. Išoriniai stebėsenos mechanizmai apims nepriklausomų ekspertų pasitelkimą, kurių pagalba bus vertinama, kaip paisoma žmogaus teisių užtikrinimo principų įvairiose miesto gyvenimo srityse skirtingais lygmenimis. Taip bus identifikuojami žmogaus teisių užtikrinimui būtini prioritetai, jų vykdymui skirtos priemonės bei rekomendacijos, skelbiami vieši tarpinių rezultatų vertinimai.

2. Savivaldybė užtikrins, kad visi stebėsenos mechanizmai būtų orientuoti į veiksmingą Strategijos tikslų siekimą, įskaitant vykdomų priemonių efektyvumo vertinimą, siekiant nustatyti pagrindines kliūtis bei imtis aktyvių veiksmų jiems mažinti ar šalinti. Stebėseną apims kiekybinių ir kokybinių duomenų rinkimą ir analizę pagal tarptautinius žmogaus teisių apsaugos standartus pasitelkiant gerąją praktika grįstus stebėsenos metodus.